

EUROPESE INITIATIEVEN TER ONDERSTEUNING VAN HET INTERNATIONAAL STRAFGERECHTSHOF

Françoise THOMAS*

1. Inzet

Na de gruwelen gepleegd in de Balkan (1991-1999) en in Rwanda (1994) heeft de internationale gemeenschap ingegrepen en heeft zij een einde gesteld aan de cultuur van straffeloosheid waarin de daders van genocide, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, op enkele uitzonderingen na¹, sinds de Tweede Wereldoorlog konden gedijen. Door de oprichting van het “International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia” (ICTY), door de V.R.-Resolutie 827 van 25 mei 1993, en van het “International Criminal Tribunal for Rwanda” (ICTR), door de V.R.-Resolutie 955 van 8 november 1994, heeft zij het erfgoed van het Internationaal Militair Tribunaal (IMT) te Nüremberg (1944-45)² nieuw leven ingeblazen. Beide statuten zijn, wat het materieel strafrecht betreft, grotendeels geïnspireerd op dit van het IMT alsook op de considerantia van diens uitspraken (30 september en 1 oktober 1945). Gesystematiseerd door de International Law Commission op verzoek van de Algemene Vergadering van de V.N. (Resolutie 177 II, 21 november 1947), staan zij bekend als de zeven ‘principes’ van Nüremberg. Zij poneren o.m. de individuele aansprakelijkheid voor misdrijven naar internationaal recht – m.n. misdaden tegen de vrede *c.q.* de menselijkheid en oorlogsmisdaden –, de voorrang van de internationale rechtsbeginselen op de interne alsook de verwerping van de strafrechtelijke immuniteit inherent aan de ‘act of State’ en van de rechtvaardiging uit het bevel van de meerdere.

De rechtspraak van deze beide *ad hoc*-rechtscolleges beïnvloedde in niet geringe mate het statuut van het Internationaal Strafgerechtshof (IStG), ondertekend te Rome op 17 juli 1998.³ Van dit laatste wordt dan weer verwacht dat het de bevoegdheidsbeperkingen ervan naar tijd en plaats opheft⁴ en in de toekomst voorkomt dat de stichting van opeenvolgende internationale *ad hoc*-tribunalen, zoals nog recentelijk voor Sierra Leone en Oost-Timor⁵, uiteindelijk een contraproductieve ‘tribunal fatigue’ veroorzaakt. Dit fenomeen wordt als volgt omschreven:

* Gewoon hoogleraar aan de Koninklijke Militaire School (Brussel).

1. Men denke o.m. aan de vervolgingen wegens oorlogsmisdaden in Somalië, ingesteld in Canada, Italië en België: X, “Canadian and Italian Forces in Somalia”, in *Yearbook of International Humanitarian Law* 1998, 362-379; Mil. Ger. 20 november 1997, *J.T.* 1998, 286-289.

2. Het statuut van het IMT maakt het voorwerp uit van de Akkoorden van Londen van 8 augustus 1945, waartoe België toetrad op 1 oktober 1945.

3. Het statuut is op 1 juli 2002 in werking getreden. België heeft ermee ingestemd door de Wet 25 mei 2000 (*B.S.* 1 december 2000).

4. M. GRIFFIN, “Ending the impunity of perpetrators of human rights atrocities: A major challenge for international law in the 21st century”, *International Review of the Red Cross* 2000, 370.

5. J.E. WETZEL, “Der aktuelle Fall: Der Special Court für Sierra Leone”, *Humanitäres Völkerrecht* 2003, 147-157. In vn. 5 is mede bibliografie verwerkt over het *ad hoc*-tribunaal voor Oost-Timor.

*“The delays inherent in setting up an ad hoc tribunal can have several consequences: crucial evidence can deteriorate or be destroyed; perpetrators can escape or disappear; and witnesses can relocate or be intimidated. Investigation becomes increasingly expensive, and the tremendous expense of ad hoc tribunals may soften the political will required to mandate them”.*⁶

Daarnaast dient het Hof eveneens, als een ‘missing link’ in de internationale rechtsorde, de gerechtigheid voor alle slachtoffers van gewapende conflicten te betrachten, de beëindiging van dergelijke conflicten te bespoedigen, de taak over te nemen van onwillige of onbestaande nationale jurisdicties en potentiële oorlogscriminelen af te schrikken.⁷ Dan pas zou het een nieuwe ‘human-being-oriented approach’ van het internationaal recht belichamen, eerder dan de traditionele ‘State-sovereignty-oriented approach’.⁸

Om het IStG in de mogelijkheid te stellen aan deze zo veelvuldige als hoge verwachtingen te beantwoorden, steunt het statuut op de nauwe verwevenheid van rechtsmacht (deel 2; art. 5, 12-13) en internationale samenwerking (deel 9; art. 86-102). Uit functioneel oogpunt hangt de implementatie van de jurisdictiebepalingen, die de werkingssfeer van het Hof omschrijven, af van de samenwerking vanwege de staten. Uit systematisch oogpunt determineren de basisbeginselen van de jurisdictie – personaliteit *c.q.* territorialiteit gepaard met complementariteit – mede de omvang van de te verlenen coöperatie.⁹ Daarom is het primordiaal de integriteit van de relevante artikelen te vrijwaren.

2. Actie

In de jarenlange actie die zij voeren tegen het IStG is precies deze verknochtheid tussen deel 1 en deel 2 van het statuut het recentste (laatste?) doelwit van de Verenigde Staten.

2.1. CONTEXT

De tegenwerking vanwege deze staat, zowel wat incriminaties als strafmacht betreft, liep al als een rode draad doorheen de onderhandelingen over het IStG.¹⁰

6. <http://www.un.org/law/icc/general/overview.htm>, 3.

7. <http://www.un.org/law/icc/general/overview.htm>, 2-4.

8. Uitdrukking ontleend aan ICTY, Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction, *Prosecutor v. Tadic*, Case No. IT-94-1-AR72, Appeals Chamber, 2 oktober 1995, § 97, KLIP/SLUITER ALC-1-70.

9. H.-P. KAUL en C. KRESS, “Jurisdiction and cooperation in the statute of the International Criminal Court: Principles and compromises”, *Yearbook of International Humanitarian Law* 1999, 143-144.

10. H.-P. KAUL, “The Continuing Struggle on the Jurisdiction of the International Criminal Court”, in H. FISCHER, C. KRESS, S.R. LÜDER (eds.), *International and National Prosecution of Crimes under International Law*, 2001, 21-37; M. POLITI, “Le statut de Rome de la Cour pénale internationale: le point de vue d’un négociateur”, *R.G.D.I.P.* 1999, 817-849; Th. VAN BOVEN en H. VON HEBEL, “De oprichting van een internationaal strafhof. Een echte stap voorwaarts?”, *N.J.B.* 1999, 759-764.

Hij schijnt immers geobsedeerd door het risico dat Amerikaanse hogere officieren, ‘intelligence’-ambtenaren en bewindvoerders – dus de gehele commandoketen en niet zozeer het voetvolk¹¹ – voor het nieuwe internationaal rechtscollege zouden worden gedagvaard bijvoorbeeld wegens het (doen) plegen van oorlogsmisdaden al dan niet tijdens V.N.-missies op het grondgebied van staten die wel partijen zijn bij het statuut, alhoewel hij, als staat van herkomst van de betrokkenen, dit instrument niet bekrachtigd heeft. Ook speelt de vrees – voorbarig bij ontstentenis van een internationale consensus over het begrip ‘agressie’ (art. 5 al. 2) – voor een abusief gebruik van het Hof als een forum voor een politieke campagne tegen controversiële militaire operaties van de V.S.¹²

De actuele pogingen tot ondermijning van het IStG, die volgen op de toch al uitzonderlijke formele Verklaring van 6 mei 2002, volgens welke de V.S. niet de intentie hadden het statuut te bekrachtigen en zich niet langer gebonden achtten door de ondertekening ervan op 31 december 2000 (het zgn. ‘unsigned’), zijn niet geïsoleerd. Zij maken daarentegen integrerend deel uit van een aantal manoeuvres die alle hetzelfde doel beogen, met name de strafrechtelijke onschendbaarheid bewerken van Amerikaanse officiële en militairen wegens mogelijke misdrijven naar internationaal recht in het buitenland gepleegd.

Een vroeger initiatief van de Bush-administratie bestond erin de Veiligheidsraad, op grond van hoofdstuk VII van het V.N.-Handvest, een jaarlijks hernieuwbare resolutie te doen aannemen waarin hij verzoekt: “(...) *consistent with the provisions of Article 16 of the Rome Statute, that the ICC, if a case arises involving current or former officials or personnel from a contributing State not a Party to the Rome Statute over acts or omissions relating to a United Nations established or authorized operation, shall for a twelve-month period starting 1 July 2002 not commence or proceed with investigation or prosecution of any such case, unless the Security Council decides otherwise*”.¹³

Het Amerikaanse Congres, van zijn kant, heeft de inspanningen van de administratie kracht bijgezet door het stemmen van de ‘American Servicemembers’ Protection Act’ (ASPA), in werking getreden op 3 augustus 2002. Deze wet bevat in afdeling 2007 verschillende artikels die ertoe strekken eventuele bemoeienissen van het IStG met Amerikaanse onderdanen te ontkrachten.¹⁴

2.2. TACTIEK

Sinds medio 2002 lanceert de Bush-administratie een nieuwe wereldwijde campagne tegen het IStG: zij stelt onderhandelingen voor – dwingt onderhandelingen af?¹⁵

11. C. HOYOS, “The Americas: US ups states in war court fight”, *The Financial Times*, 22 augustus 2002.

12. H.-P. KAUL en C. KRESS, *l.c.*, 173.

13. Resolutie 1422, 12 juli 2002; Resolutie 1487, 12 juni 2003.

14. <http://www.humanrightswatch.org/campaigns/icc/us.htm>, 1-2.

15. Het voorstel tot onderhandelingen blijkt dikwijls gepaard te gaan met de dreiging de militaire en economische steun stop te zetten bij weigering van de aangezochte staat: AMNESTY INTERNATIONAL, “International Criminal Court: US efforts to obtain impunity for genocide, crimes against humanity and war crimes”, augustus 2002 (AI Index: IOR 40/025/2002), 18; “VS straffen vijftig landen voor steun aan Strafhof”, *De Standaard*, 2 juli 2003.

– over bilaterale, zgn. ‘impunity agreements’, op grond waarvan staten er zich toe zouden verbinden Amerikaanse onderdanen in het algemeen, van wie het IStG de overlevering vraagt, vooralsnog naar de V.S. zelf terug te sturen.¹⁶ Hierdoor zou het IStG in feite zijn ‘oversight function’ verliezen: het zou m.a.w. in de onmogelijkheid verkeren de werkelijk gepleegde en naar het statuut strafbare daden te overzien. Feitelijke straffeloosheid van de daders ervan lijkt evenmin uitgesloten vermits de tot nu toe gesloten *c.q.* voorgestelde complementaire bilaterale akkoorden niet voorzien in een bindende opsporings- of vervolgingsverplichting noch in hoofde van de V.S., noch in die van een derde staat.¹⁷

De ‘impunity agreements’ hebben één gemeenschappelijk kenmerk: zij beperken de soevereiniteit van de partnerstaat door hem het recht te ontnemen te beslissen welk rechtscollege – een interne rechtbank of het IStG bevoegd op grond van een door hem bekrachtigd of minstens ondertekend internationaal verdrag – zal oordelen over misdaden hetzij op zijn grondgebied gepleegd, hetzij begaan door personen op zijn grondgebied gevonden. Zij vertonen overigens ook onderlinge verschillen. Een eerste categorie akkoorden bepaalt dat de partijen hun respectieve nationalen niet zullen overleveren aan het IStG zonder de toestemming van de staat van herkomst. Een tweede is hiermee vergelijkbaar, maar aan de V.S. blijft de mogelijkheid voorbehouden de nationalen van de andere partij toch aan het IStG over te dragen. Een laatste variëteit vereist van de staat die het statuut van het IStG nog niet heeft ondertekend, laat staan bekrachtigd – *i.c.* Oost-Timor – dat hij geen samenwerking verleent aan derde staten n.a.v. de overlevering van een verdachte aan het Hof.¹⁸

Volgens de V.S. biedt artikel 98 (2) van het statuut van het IStG een passende juridische grondslag voor deze bilaterale akkoorden: “*The Court may not proceed with a request for surrender which would require the requested State to act inconsistently with its obligations under international agreements pursuant to which the consent of a sending State is required to surrender a person of that State to the Court, unless the Court can first obtain the cooperation of the sending State for the giving of consent for the surrender.*”

3. Reactie

Alhoewel niet formeel een initiatief van Europese staten, is de daadwerkelijke oprichting van het IStG en de uitwerking van een substantieel statuut, inclusief efficiëntie en onafhankelijkheid, ongetwijfeld grotendeels te danken aan de

16. Medio september 2003 zouden, volgens het State Department, 63 Staten dergelijke akkoorden hebben ondertekend. Voor regelmatige updating: <http://www.wfa.org/issues/wicc/factsheets/military-assistance.html>

17. <http://www.humanrightswatch.org>, “Bilateral Immunity Agreements”, 20 juni 2003, 1.

18. AMNESTY INTERNATIONAL, “International Criminal Court: US efforts to obtain impunity for genocide, crimes against humanity and war crimes”, augustus 2002 (AI Index: IOR 40/025/2002), 19-20.

inspanningen van de zgn. ‘like-minded States’¹⁹, waaronder o.m. België²⁰, de Bondsrepubliek Duitsland, Denemarken, Finland, Griekenland, Ierland, Italië, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, het Verenigd Koninkrijk (sinds 1997) en Zweden. De samenstelling van de groep verklaart waarom de hierboven beschreven Amerikaanse pogingen tot erosie van het statuut van het IStG met argusogen gevolgd worden in verschillende Europese *gremia*, hierin aangemoedigd door gezaghebbende niet-gouvernementele organisaties waaronder Amnesty International en Human Rights Watch.

3.1. DE EUROPESE UNIE

Het Parlement²¹, de Commissie²² en de Raad hebben elk de eigen actiemiddelen, waarin het VEU voorziet, benut om het IStG te ondersteunen. Gezien het beperkte bestek van onderhavige bijdrage, wordt hiernavolgend gefocust op de reacties van de Raad (Algemene en Buitenlandse Zaken).²³ Aanvankelijk – tot mei 2002 – vrij algemeen, wordt de toon ervan geleidelijk aan kordater. Zo blijft het ‘Gemeenschappelijk Standpunt’ van 11 juni 2001 (2001/443/CFSP)²⁴ – bindend rechtsinstrument om conform artikel 15 van het VEU de houding van de Unie in externe aangelegenheden te doen eerbiedigen in het buitenlands beleid van de Leden –, geamendeerd door een gelijknamige rechtsakte van 20 juni 2002 (2002/474/CFSP)²⁵ en aan te vullen met een door het Europees Parlement op 28 februari 2002 gevraagd Actieplan van 15 mei 2002²⁶, eerder nog op de vlakte. Toch valt op dat laatstgenoemd ‘Gemeenschappelijk Standpunt’ in artikel 1 (2) (nieuw) de nadruk legt op de bevordering van “...*universal support for the Court by promoting the widest possible participation in the Statute...*” en in artikel 2 (nieuw) een strategie ontwikkelt gericht op “... *the widest possible ratification,*

19. Deze groep, waartoe ook Australië, Canada, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika behoren, werd gesticht in 1995 en in zijn werking ondersteund door talrijke ngo’s. Hij blijft thans nog zeer actief in de onderhandelingen gevoerd in het raam van de PrepCom. Gaandeweg traden een groot aantal Afrikaanse staten toe zodat hij bij het einde der onderhandelingen een zestigtal leden telde. C. KRESS, “Römisches Statut des Internationales Strafgerichtshof. Vorbemerkungen”, randnummer 5, in GRÜTZNER/PÖTZ, *Internationaler Rechtshilfeverkehr in Strafsachen*, Heidelberg, R.v.Decker’s Verlag, 2003, dl III, 26.

20. Zie b.v. het voorstel van resolutie betreffende de ondertekening of de ratificatie van de statuten van het Internationaal Strafgerechtshof door de Lidstaten van de Europese Unie, alsook door de kandidaat-Lidstaten van de Europese Unie (31 oktober 2001), *Parl. St.* Kamer 2000-2001, nr. 1484/001.

21. Zie de Resoluties 19 november 1998, 18 januari 2001, 28 februari 2002, 4 juli 2002, 26 september 2002 en 24 oktober 2002.

22. In het raam van de “European Initiative for Democracy and Human Rights” speelt de Europese Commissie een cruciale rol in de financiering van het IStG. In detail: *The EC support for the establishment of the ICC. II. Overview of past and current activities on the ICC. 1. European Commission: measures in the framework of the EIDHR*, Verslag van de gelijknamige studiedag (Brussel 28-29 januari 2002).

23. Voor een globaal overzicht: <http://ue.eu.int/pesc/icc/default.asp?lang=en>

24. *PB. L.* 155, 12 juni 2001, 19 (Engelse versie).

25. *PB. L.* 164, 22 juni 2002, 1 (Engelse versie).

26. COJUR Working Party, St 9019/02 PESC 186 COJUR 3 COHOM 3 (15 mei 2002).

acceptance, approval of or accession to the Rome Statute and the implementation of the Statute in negotiations or political dialogues with third States, groups of States or relevant regional organisations, whenever appropriate”.

De niet-aflatende demarches van de V.S., ook t.o.v. effectieve en toekomstige leden van de E.U., brengen de Raad ertoe op 30 september 2002 zgn. ‘Besluiten’ te formuleren m.b.t. het IStG. Hij vult die aan met een aantal ‘Guiding Principles’ of richtlijnen aan het adres van partijen bij het statuut ervan die een akkoord met de V.S. zouden overwegen wat de overlevering van personen aan het Hof betreft.²⁷

In de eerste plaats valt op dat geopteerd werd voor ‘Besluiten’, die totstandkomen bij consensus zonder formele stemming, i.p.v. voor een nieuw ‘Gemeenschappelijk standpunt’ dat een geformaliseerd instrument is. Niettegenstaande deze principiële keuze, waardoor bepaalde passages dubbelzinnig kunnen overkomen, ontsnappen andere delen van de tekst toch aan een te ver gaande generalisatie. Zo bijvoorbeeld bevestigt de Raad voormelde twee ‘Gemeenschappelijke standpunten’ en herhaalt hij de wil van de E.U. “... to support the early establishment and effective functioning of the International Criminal Court and to preserve the **full integrity** of the Rome Statute”. Hieruit moet worden afgeleid dat de ‘Guiding Principles’ noodzakelijkerwijze conform het statuut van het IStG én de twee eerdere ‘Gemeenschappelijke standpunten’ moeten worden geïnterpreteerd, zodat zij E.U.-leden niet kunnen aanzetten tot het ondermijnen van het Hof. Verder beklemtoont hij: “*The Rome Statute provides all necessary safeguards against the use of the Court for politically motivated purposes.*” Hierdoor alludeert hij op de vrees van de V.S. voor een roekeloze aanklager die er alleen op uit zou zijn niet gegronde, fundamenteel anti-Amerikaanse vervolgingen te benaarstigen, hetgeen alleen al na lectuur van de benoemings- en ontzettingsvoorwaarden van de betrokkene weinig waarschijnlijk lijkt (art. 42 derde en vijfde lid *juncto* art. 46 statuut). Ten slotte stelt hij een nieuwe, open dialoog voor met de V.S. onder de vorm van o.m. “...*re-engaging in the ICC process...*” alsook een praktische samenwerking van voormelde staat met het IStG in specifieke dossiers.

De ‘EU Guiding Principles’ maken in hoofdorde een onderscheid tussen bestaande internationale overeenkomsten met de V.S. – zij moeten “...*be taken into account...*” – en de door de V.S. voorgelegde nieuwe voorstellen, waarvan de goedkeuring, in de voorliggende versie (... *as presently drafted...*), “... *would be inconsistent with ICC States Parties’ obligations with regard to the ICC Statute and may be inconsistent with other international agreements to which ICC States Parties are Parties*”.²⁸

De eerste categorie akkoorden levert geen noemenswaardige problemen op; bedoeld worden de in werking zijnde ‘Status of Forces Agreements’ (SOFA’s)²⁹, zoals duidelijk blijkt uit de term ‘sending State’ in artikel 98 (2) van het statuut.

27. Doc. 12488/1/02 rev. 1 COJUR 10 USA 37 PESC 374.

28. Verder onderstrepen de richtlijnen vooral de noodzaak straffeloosheid te vermijden en niet-overlevering aan het IStG te beperken tot niet-onderdanen van een partij bij het IStG.

29. Het betreft verdragen gesloten in militaire samenwerkingsverbanden die vastleggen welke rechtbanken – die van de zendstaat van de verdachte of die van de ontvangststaat – bevoegd zijn om kennis te nemen van vervolgingen. In geen geval bedingen zij straffeloosheid, doch bij uitsluiting verdeling van rechtsmacht.

Indien een dergelijk instrument de mogelijkheid biedt militair of ermee gelijkgesteld burgerpersoneel, in officiële opdracht op het grondgebied van de aangezochte staat, eerder aan de V.S.-autoriteiten dan aan het ISTG over te leveren, dan zijn verdere stappen uit den boze. De onderhandelaars over het statuut zijn evenwel formeel wat een extensieve interpretatie van diezelfde verdragsbepaling betreft: “... *Article 98 (2) was not designed to create an incentive for (future) States Parties to conclude Status of Forces Agreements which amount to an obstacle to the execution of requests for cooperation issued by the Court.*”³⁰ Het valt te betreuren dat de Raad in gebreke blijft precies dit te beklemtonen. De terechte waarschuwing dat het sluiten van de tweede categorie akkoorden niet alleen induist tegen de verplichtingen uit het statuut zelf (o.a. tegen art. 27 “Irrelevantie van officiële hoedanigheid” en art. 86 “Algemene verplichting tot samenwerking”), maar ook tegen andere conventionele bepalingen (m.n. tegen art. 18, 26 en 31 Verdrag van Wenen over het verdragsrecht)³¹ wordt dan weer ontkracht door de beperking “... *as presently drafted...*”: een verschillende redactie van een tekst met hetzelfde doel – voorkomen van overlevering aan het ISTG – zou uiteraard eveneens strijdig zijn met het statuut.³² Niettegenstaande deze punctuele lacunes, te wijten aan de noodzaak zowel een splitsing tussen E.U.-leden in hun positie t.o.v. het Hof als een verslechtering van de transatlantische verhoudingen te vermijden, kan de positieve uitwerking van voormelde ‘Gemeenschappelijke standpunten’ en ‘Conclusies’ niet in twijfel getrokken worden: geen enkele E.U.-staat bekrachtigde *hic et nunc* een ‘impunity agreement’.

Naar aanleiding van de verkiezing van de rechters, van de voorzitter en van de aanklager in het voorjaar 2003, heeft de Raad nogmaals zijn steun aan het ISTG bevestigd in het ‘Gemeenschappelijk Standpunt’ van 16 juni 2003 (2003/444/CFSP).³³ Artikel 5 daarvan stelt in niet mis te verstane bewoordingen dat de Lidstaten “... *shall continue (...) to draw the attention of third States to the Council Conclusions of 30 September 2002 on the International Criminal Court and to the EU Guiding Principles annexed thereto, with regard to proposals for agreements or arrangements concerning conditions for the surrender of persons to the Court*”.

3.2. DE RAAD VAN EUROPA

Ook deze regionale, intergouvernementele organisatie van het klassieke type laat zich niet onbetuigd. De Parlementaire Assemblée – een raadgevende vergadering – heeft twee niet-bindende resoluties aangenomen respectievelijk op 25 september 2002 (1300) en op 25 juni 2003 (1336).³⁴ Beide teksten drukken de bezorgdheid

30. H.-P. KAUL en C. KRESS, *l.c.*, 165.

31. L. WILLEMARCK, “La Cour pénale internationale partagée entre les exigences de l’indépendance judiciaire, de la souveraineté des États et du maintien de la paix”, *Rev. dr. pén.* 2003, 16.

32. Onderhavige commentaar steunt op een aantal documenten, verspreid over volgende websites: http://web.amnesty.org/pages/int_jus_icc_US_threats; <http://www.humanrightswatch.org/campaigns/icc/>; <http://www.iccnw.org/documents/otherissuesimpunityagreem.html>.

33. *PB. L.* 150, 18 juni 2003, 67-69 (Engelse versie).

34. On line te raadplegen op <http://assembly.coe.int>.

uit van de organisatie over de integriteit van het statuut van het IStG. De eerste poneert zonder omwegen dat “... *exemption agreements are not admissible under the international law governing treaties, in particular the Vienna Convention on the Law of Treaties, according to which States must refrain from any action which would not be consistent with the object and the purpose of a treaty*” (nr. 9). Lidstaten en observatoren wordt afgeraden tot dit soort instrumenten toe te treden om hun samenwerking met het IStG niet te compromitteren. Laatstgenoemde resolutie veroordeelt de druk uitgeoefend door de V.S., die staten verplicht te kiezen tussen Europese of transatlantische solidariteit (nr. 10), maar sluit ‘*exemption agreements*’ niet *a priori* uit op voorwaarde de weigering tot samenwerking met het IStG te onderwerpen aan strikte voorwaarden, in het bijzonder “... *the credible assurance that persons suspected of crimes within the meaning of the Rome Statute will be prosecuted by the United States themselves, and to ensure that the scope of persons covered by the agreement is consistent with the text of Article 98, paragraph 2 of the ICC Statute*” (nr. 11).

4. Besluit

De hierboven beschreven onderneming van de Europese Unie, bijgetreden door de Raad van Europa, hoewel niet onder te brengen onder de noemer ‘Europees strafrecht’ *stricto sensu*, lijkt niettemin een even waardevolle bijdrage te leveren tot de bestrijding van de ernstigste internationale criminaliteit als de uitwerking van verdragen en kaderbesluiten. Door zich, conform de artikelen 11 en 15 van het VEU, beslist op te stellen t.o.v. de Amerikaanse pogingen om het IStG te ondermijnen, oefent zij een voorbeeldfunctie uit. Hopelijk wordt mede hierdoor vermeden dat het IStG verwordt tot de zoveelste uitdrukking van een ‘justice internationale pénale virtuelle’.³⁵

35. S. SUR, “Le droit international pénal entre l’État et la société internationale”, in M. HENZELIN en R. ROTH, (eds.), *Le droit pénal à l’épreuve de l’internationalisation*, Brussel, Bruylant, 2002, 64.